

sertim cum, quidquid dicitis, non ex amore verbi Dei dicatis, sed ex invidia, quæ est vitium diaboli, qua et vos stimulamini contra eum, forte pro eo, quod non estis inventus *similis illi conservanti legem Excelsi (Eccli. XLIV)*, sed certe ex nimia cordis arrogantia, ut vobis, non Deo, gloriam acquiratis. Dicimus proinde vobis : Gloria tua tecum sit in perditione. Vobis quippe perditis gloriam, quam Deo non acquiritis, *cui soli honor et gloria.*

Non parva tamen glorificatio vestra. Magnum est aliquid, magnos audacter provocare : et, magnum meretur nomen, non quidem doctoris, sed vituperatoris, qui bonis derogare non erubescit. Sed hoc dico, quia de aliorum fide jam non habetis judicare, qui vestram noluitis illibatam servare ; quia, non potest esse accusator, cui similis causa objicitur. Tacete proinde ; et aliis tacentibus, qui non

habent cauteriatam conscientiam, vos manu ori superponite, ne illud iterum in cœlum ponatis, et fiant novissima vestra pejora prioribus.

Adhuc enim timeo pro vobis.

Quo semel est imbuta recens servabit odorem Testa diu.

(HORAT., epist. I, lib. II, v. 69).

Si fides vera mundat corda, non est fides vera ubi non est charitas sincera, mundi cordis incola. Nam charitas benigna, non invida, non nutrit odia, sed parit concordiam, quod totum vobis est contrarium. Videte ergo an fidem vestram perfecte correxeritis. Nisi correxeritis, quod adhuc indiget correctione, timete vel expertus illud justum iudicium Dei : *Qui fodit foveam, incidit in eam (Prov. XXVI)*. Hæc legite, et dicite : *Sicut feci, sic reddidit mihi Dominus (Jud. 1)*.

ANNO DOMINI MCLXXV

FR. ARNO

PRÆPOSITUS REICHERSPERGENSIS

NOTITIA HISTORICA.

FABRIC. *Biblioth. med. et inf. Lat.*, tom. I, pag. 137)

Arno decanus et prior abbatiæ Reicherspergensis in Bavar'ia, diem obiit Anno 1175. Ejus *Scutum canonicorum regularium* vulgatum a V. C. Raymundo Duellio libro primo *Miscellaneorum, Augustæ Vindel. 1723, 4*, pag. 3-35. Idem Arno cum fratre suo Gerhoho, cui anno 1169 in prælatura successit, scripsit opus prolixum *De eucharistia*, oppositum Folmaro præposito Trieffensteinensi, sive Petræ Stillantis in Franconia, infra Herbigolim. Prologus autem et fragmentum operis Folmaro oppositi editum a Stevartio in sylloge veterum scriptorum, pag. 243 (in nova editione *Antiquarum Lectionum Canisii Basnagiana*, t. III, parte II, p. 200), et in *Bibliotheca Patrum Lugdunensi*, tomo XXIII, pag. 240, non Beati nec Hetherii est, qui adversus Felicem et Elipandum multis ante Folmarum sæculis scripserunt, sed Adami, decani Reicherspergensis, qui vastum suum adversus Folmarum volumen dicavit P. decano Herbigolensi, meminisse epistolæ Folmari ad Tavanensem archiepiscopum [lege *Juvavensem*, et Salisburgensem intellige, sed aliam quam quæ exstat ad illum Folmari epistolam] in qua injurias Gerhoho, præposito Reicherspergensis, irrogaverit. Denique Stevartius notavit in Boicis bibliothecis præter illud Adami opus extare etiam Gerhohi librum *De investigatione Antichristi*, in quo Folmarum refellendum sibi sumpsit, perinde ut in libro *De gloria et honore Filii hominis*, ad Hermannum episcopum Brixinensem, qui vulgatus est a Bernardo Pez tomo I *Anecdotorum*, parte II, pag. 163, Augustæ Vindelicorum 1721, fol.

FR. ARNONIS

SCUTUM CANONICORUM

(Raymundi Duelli *Miscellanea*, lib. Sent. I, Aug. Vindel. et Græc. 1723, p. 5.)

OBSERVATIO PRÆVIA.

Fr. Arnonis Scutum Canonicorum, scil. *Regularium*. Undecimum a Christo nato sæculum orbis numeraverat, quum universalis ordinis nostri *καταργησις* agi cœpit. Ea enim tempestate in Italia S. Abbas Romualdus plures canonicos et clericos, qui laicorum more sæculariter habitabant, præpositis obedire, et

communiter in congregatione vivere docui (1); Ænhamense concilium Anglos canonicos ad vitam castam ac communem incitavit (2); vita canonica in ecclesiam Gerundensem introducta est (3); Congregatio San-Rufæ caput extulit (4); et, quod prætereundum minime, ipse Alexander II anno 1067, in synodo Romana I hortatu Petri Damiani, canonicis præcepit, « ut hi, sicut oportet religiosos clericos, simul manducet et dormiant, et quicquid eis in ecclesia competit communiter habeant (5); » quæ verba ut exemplo firmaret, in basilica Lateranensi canonicos regulariter viventes instituit. Sumpsere sibi cordi Supremi in terris vicarii exemplum plures sanctionis vitæ viri, qui de instauranda denuo, collapsa jam jam canonica disciplina passim laborarunt, e quorum numero fuere Rajambaldus Arelatensis archiepiscopus qui 1064 « Canonicos metropolitanæ basilicæ ad strictiorem vitam et ordinem S. Augustini amplectendum induxit (6); » Liethbertus episcopus Cameracensis, qui annum circiter 1066 in ecclesia S. Autherti, et in alia montis S. Eligii clericos « de communi viventes ordinavit, eisque abbatem suæ professionis præfecit (7); » Ivo Carnotensis episcopus, sub quo circa annum 1078 cœpit florere canonicus ordo, primum ab apostolis institutus, et a S. Augustino regulis auctus (8); S. Altmannus episcopus Pataviensis, qui circa annum 1074 Gotwicense in Austria, et S. Nicolai Pataviense collegium canonicorum regularium extruxit, canonicas etiam quasdam, S. Hippolyti nimirum, ac S. Floriani 1080 mira severitate reformavit, et proscriptis concubinarum prostibulis, ejectis clericis a regula decedentibus, in priorem ordinem redegit. (9). Secutum est illud. Plurimis per universum fere orbem sectatoribus auctum se vidit ordo canonicus, et illi ad invidiam lividorum quorundam monachorum atque degenerum (quos inter bonos non monachorum duntaxat cellulæ, verum et tempora omnia, et loca pariter semper aluere) hi ut remoram tanto incremento injicerent, alia ex aliis excogitare, regularis vitæ candidatos innumeris technis de proposito dimovere, jam jam professos mille illecebris ad se pellicere, verbo omnia ad extirpationem canonicorum regularium conducibilia machinari. Cecidisset sane res ad votum, nisi summi pontifices cum concilii auctoritatem suam interposuissent, anathematis fulmine in machinatores talium detorto, et decreto edito, ne canonici regulares ad monachos transire attentarent (10): neque tamen exinde ita malo huic medela erat apposita, quo minus insequenti sæculo recrudesceret, præfatorum hominum malitia eo procedente, ut collegia nostra inaudito ausu occupare non abhorrerent; indigni qui innumeris tum inter monachos viris piissimis conviverent.

Ut tantos hostium ausus Arno noster, acerrimus ordinis canonici *παραπιστής*, nonnihil reprimeret, hoc confecit opusculum, et *Scutum Canonicorum* inscripsit. Exstat hujus scripti exemplum in bibliotheca San-Florianensi (11) quod tamen in manus nostras nunquam pervenit: hoc etenim in bibliotheca Cæsarea ex codice exeuntis sæculi XII vel certe XIII non admodum adulti, deferente id ultro perillustri D. Gentilotto ab Engelsbrun, Cæsari a bibliotheca et consilii transcripsimus. Quis autem porro Arno hic fuerit, *ἀθροιστής* edicere nequimus, non enim ullum, certi quidquam statuendi, est fundamentum Bernhardus Pezius, orbi litterario notissimus (cui magnum studiorum meorum partem acceptam refero) in huic modum de Arnone disserit: « Dum ante aliquot annos mss. codices Canonice Florianensis in superiore Austria, favente reverendissimo et perillustri D. præposito Francisco Claudio Kröll, præsule humanissimo iustrarem, incidit in manus nostras codex membranaceus in 4° CCCO circiter annorum, quo Tractatus quidam apologeticus continebatur auctore Arnone canonico regulari, qui Arno forte ab Arnone præposito Reicherspergensi (12) Gerholii fratre diversus non est. » Suffragatur huic conjecturæ chartula quædam, quam inter manuscripta prædecessoris sui, Joannis Chrysostomi Hager, rerumstrarum peritissimi reperit, et pro sua in nos benevolentia communicavit plurimum rev. D. Lucas Faber Canonice regularis in Gars Decanus; ea sic habet:

« Arno canonicus regularis Reichersperchensis Bojus ac Decanus, M. Gerholii frater et in prælatura successor, doctrina et virtute non impar suo germano, ad concilium Romanum misit suos canonicos. Obiit 1175 Kal. Febr.

« Scripsit contra Folmarum præpositum Triefensteinium de ejusdem erroribus contra SS. Eucharistiam, volumen prolixum. Asservatur manuscriptum in Monasterio Raitenhaslacensi (13). »

Nobis atatem, statum, doctrinam, aliud itidem apologeticum scriptum hujusce viri probe perpendentibus, perinde atque certum est, Arnorem præpositum eundem esse cum Arnone nostro, quem circa medium sæculum XII scripsisse (14), canonicum regularem, doctum, pium, et in SS. litteris domi fuisse, nullus, quisquis præsens opusculum legerit, inficiabitur. Relinquimus ista libero cujusvis iudicio, et ad præclarum illud elogium accedimus, quod huic apologiæ Arnonis, in opere suo propediem edendo, suspendit perillustri D. Gentilotto, vir, si quisquam, *πολυμάθης*: « est opusculum, inquit, non indignum, quod aliquando in lucem proferatur, præsertim eam ob causam, quod formulam vitæ, consuetudines, ac ritus, quibus institutum ac disciplinæ canonicorum regularium circa medium sæculum XII continebatur, copiose declarat. » Superest adhuc, quod lectorem volumus, nimirum, ut præsens *Arnonis Scutum* comparate ad illorum temporum statum ac mores legat: secus quisquis fecerit, innumeris se præjudiciis exponet. *Sapienti pauca.*

(1) Petr. Dam. in vit. S. Romualdi, c. 55.

(2) Ænhamense concil., c. 1.

(3) Chartæ Gerund. apud Baluz. in Marc. Hisp., col. 1066.

(4) Vid. disquis. de Canon. Ord. p. 357.

(5) Binius tom. III concil. parte II.

(6) San Marth. Gall. Christ. t. I, p. 48.

(7) Lib. 1 diplomatum Belg. c. 36 et 45.

(8) Ita Urbanus II in diplom. 1093 ad canonicos S. Ivonis dato. Videatur præterea chronic. Sigeberti

A. D. 1078.

(9) Hund. in Altm.

(10) Vid. not. 1 ad Arnon.

(11) Pez in Thesauri N. dissert. Isagog. in t. II, p. 28.

(12) Vid. Hund. in Metr. parte III.

(13) Vid. de hoc scripto Bibliotheca PP. edit. Colon. tom. XIII, p. 344; item Miræus in Auctar. n. 406.

(14) Vid. not. 15.